

Αρχείο 38

N. 2469/97 αρθ. 2 παρ 2

Σύσταση 5 μέλους νομοδοτικής επιτροπής
για τα ν.π.δ.δ. + Νομοδοτήσεις τους. (σ. 10
αρχείο
ΥΠΕΣΔΑ)

Οι σύμβουλοι και συνεργάτες είναι χρήσιμοι και ενίοτε απαραίτητοι στο βαθμό που είναι άριστοι τεχνοκράτες, διαθέτουν πολιτικό αισθητήριο και καλύπτουν ελλείμματα της μόνιμης δημοσιούπαλληλίας. Είμαι όμως αντίθετος με τις στρατιές των συμβούλων, μετακλητών και αποσπασμένων υπαλλήλων στα γραφεία των μελών της κυβέρνησης.⁴ Όλοι αυτοί, κατά κανόνα κομματάρχες του υπουργού, συγκροτούν ένα υπερ – παρα – υπουργείο, όπου οι υπηρεσίες παραγκωνίζονται ή απλά χρησιμοποιούνται για την εκτέλεση των αποφάσεων του γραφείου του υπουργού. Όπου, ακολούθως, οι υπηρεσιακοί παράγοντες εθίζονται στην αδράνεια και ασχολούνται περί άλλα.

Σε κάθε γραφείο υπουργού ή υφυπουργού δημιουργείται ένας κύκλος συμβούλων και γραμματέων της ελεύθερης επιλογής του. Συχνά, αυτός ο κύκλος συγκροτεί ένα παράπλευρο υπουργείο ή πόλο εξουσίας, υπερβαίνοντας την αποστολή του. Συχνή είναι η δημιουργία τριβών είτε εντός του κύκλου είτε του κύκλου με τις υπηρεσίες. Συχνά, ένα θέμα είναι αντικείμενο επεξεργασίας και απόφασης από τον κύκλο αυτό και παραγγέλλεται για νομιμοποίηση και η εισήγηση της υπηρεσίας. Προβαλλόμενο αίτιο, άλλοτε ειλικρινές, άλλοτε προσχηματικό, η έλλειψη σε ικανό αριθμό αξίων και ειδικών υπηρεσιακών παραγόντων. Σε κάθε Διοίκηση παρατηρείται αντίσταση των υπηρεσιών στον υπουργό και περισσότερο στον κύκλο των συμβούλων και γραμματέων του. Αντίσταση των ειδικών, με συνέχεια και μνήμη, στους πολιτικούς, με τη δύναμη της απόφασης και εκτέλεσης. Αντίσταση στους εφήμερους και επήλυδες. Πρόβλημα συγκατοίκησης ενίοτε εκρηκτικό.

Είμαι αντίθετος στην ύπαρξη και σύσταση νομικών προσώπων για δουλειές που ανήκουν στις αρμοδιότητες υπηρεσιακών μονάδων κατάλληλα στελεχούμενων. Στη διοίκηση αυτών των νομικών προσώπων, είτε δημοσίου είτε ιδιωτικού δικαίου, διορίζονται πρόσωπα του περιβάλλοντος του αρμόδιου – εποπτεύοντος υπουργού, τα οποία αλλάζουν με την αλλαγή του υπουργού. Ενίοτε ή συνήθως στερούνται των απαραίτητων προσόντων. Οι μονάδες αυτές συχνά αυτονομούνται, ο υπουργός ξεχνά

⁴ Οι σύμβουλοι και συνεργάτες, μετακλητοί και αποσπασμένοι στα γραφεία μελών της κυβέρνησης και γενικών γραμματέων ανέρχονται σε περισσότερους από χίλιους πεντακόσιους.

και την ύπαρξή τους, αν δεν μπορούν να του προσφέρουν προβολή. Γίνονται μαγαζάκια αχρείαστα και πολυδάπανα.⁵

Δεν είναι τυχαίο σύμπτωμα της υπάρχουσας κατάστασης το ανεξαίρετο φαινόμενο που η λειτουργία των πολιτικών ηγεσιών των υπουργείων και των φορέων του Δημοσίου είναι συνδικαλιστικά διεκδικητική και μάλιστα διττά : Κατά πρώτο, η διεκδίκηση αφορά σε ζητούμενους διαρκώς αυξημένους πόρους χάριν της επιτέλεσης μείζονος έργου. Λογικό. Κατά δεύτερον, η διεκδίκηση αφορά σε ικανοποίηση αιτημάτων του προσωπικού (περισσότερες προσλήψεις για λιγότερη δουλειά, ειδικά επιδόματα και ειδικοί λογαριασμοί), με αντάλλαγμα τη στήριξη κατά την υπουργική θητεία και κατά τη σταυροδοσία στις επόμενες εκλογές.

Ενθυσμούμαι με πόση ευκολία, υπουργοί υπέγραφαν και απέστελλαν επιστολές στον υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών ζητώντας επιδόματα υπέρ του προσωπικού των υπουργείων τους. Οι επιστολές γίνονταν φέϊγ-βολάν, ο υπουργός ήταν ο καλός και ο αποδέκτης υπουργός ο κακός που δεχόταν τα πυρά.

Αρκετές φορές δεν αρκούσαν στην αποστολή επιστολών. Υπέγραφαν και τροπολογίες με τις οποίες επιδιωκόταν η ικανοποίηση αιτημάτων προσωπικού ή ασφαλισμένων ή συνταξιούχων σχετικών με το υπουργείο. Παρέμενε κενός ο χώρος υπογραφής του ενοχοποιούμενου πληρωτή υπουργού.

Στοιχείο δομικό του μοντέλου διακυβέρνησης είναι ο κοινωνικός διάλογος. Η κυβέρνηση οφείλει να βρίσκεται σε οιονεί διαρκή διαβούλευση αλληλοτροφοδότησης

⁵ Στις 31 Οκτωβρίου 1997 το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε ομόφωνα την κατάργηση και συγχώνευση φορέων του Δημοσίου και μεταφορά δραστηριοτήτων στους ΟΤΑ. Η απόφαση αυτή που αποτυπώθηκε σε σχετικό πίνακα αποτέλεσε προϊόν συμβιβασμού μεταξύ της μαξιμαλιστικής αλλά ορθολογικής γνωμοδότησης της οικείας εκ γενικών γραμματέων πενταμελούς γνωμοδοτικής επιτροπής (Λοβέρδος, Κουσουλάκος, Φωτιάδης, Κοσμίδης, Μανωλάς) και της μινιμαλιστικής διάθεσης των υπουργών.

Η απόφαση του Υ.Σ. στο μεγαλύτερο μέρος της υλοποιήθηκε με φροντίδα μου ως το τέλος του 1999. Προσωπικά εκτιμώ ότι υπάρχουν ακόμη φορείς που αζημίως μπορεί να καταργηθούν ή συγχωνευθούν, όπως υπάρχουν και δραστηριότητες που ασκούνται πολυτελώς και δυσανάλογα με το έργο, το κόστος ή την αποτελεσματικότητά τους.

Επισημαίνω επίσης ότι η τάση διεύρυνσης του αριθμού των φορέων εξακολουθεί να υπάρχει. Για κάθε αρμοδιότητα που ήδη ασκείται, αλλά πλημμελώς, ή για κάθε νέα δραστηριότητα, η εύκολη πρόταση εξαντλείται στην ίδρυση νέου φορέα και μάλιστα με παρεκκλίσεις από το θεσμικό πλαίσιο των δημοσίων συμβάσεων και των προσλήψεων καθώς και από το σύνθημα μισθολόγιο των δημοσίων υπαλλήλων.

Έτσι, αντί φροντίδας για νέα πνοή στις υπάρχουσες δομές, παρατηρείται διάθεση για δημιουργία νέων που σε λίγο χρόνο με τη σειρά τους παγιδεύονται στη γραφειοκρατία, κατ' εικόνα και ομοίωση με τις παλαιές.

και ανταλλαγής απόψεων με τα οργανωμένα κοινωνικά στρώματα. Χωρίς αυτό να συνιστά εκχώρηση της εξουσίας της ή συρρίκνωση της εντολής που προκύπτει με τις εκλογές ή ακύρωση του προγράμματος της. Ο κοινωνικός διάλογος συμπληρώνει και δεν υποκαθιστά τον πολιτικό ή εσωκομματικό διάλογο.

Οι υπουργοί διαλέγονται με τους ενδιαφερόμενους φορείς, αλλά στο τέλος παίρνουν αποφάσεις. Δεν προβαίνουν σε εξαγγελίες που γεννούν προσδοκίες χωρίς προηγούμενη ορθολογική έρευνα και δεν παραπέμπουν όλα τα θέματα σε επιτροπές. Προσφυγές γράφτηκε ότι «οι καμήλες είναι άλογα που σχεδιάστηκαν από επιτροπή». Η κυβέρνηση πρέπει να έχει άποψη για όλα τα προβλήματα της κοινωνίας και να προχωρεί σε μέτρα που συμβάλλουν στην πρόοδο και εξυπηρετούν τους πολλούς, διαφορώντας αν κάποιος θα κατεβάσουν διακόπτες ή ρολά ή θα αποκλείσουν δρόμους, προβάλλοντας το συντεχνιακό τους συμφέρον σε βάρος του γενικού καλού και του δημοσίου συμφέροντος. Το πολιτικό κόστος δεν πρέπει να συντηρεί την απραξία.

Η κυβέρνηση οφείλει να έχει ευρύ δίκτυο πηγών πληροφόρησης. Να επιλέγει τις χρήσιμες και αξιόπιστες πληροφορίες. Να τις αξιολογεί και αξιοποιεί. Να γνωρίζει ότι ένα απλό γράμμα διαμαρτυρίας μπορεί να εξελιχθεί σε εμπλοκή με βόμβες μολότωφ και γι' αυτό δεν πρέπει να αφήνει να διανυθεί η απόσταση. Άτυπα και αθόρυβα να βολιδοσκοπεί τις διαθέσεις των εμπλεκόμενων σε πεδία στα οποία επιθυμεί να παρέμβει μεταρρυθμιστικά. Να γνωρίζει να διαπραγματεύεται ακόμη και για την διαδικασία της διαπραγμάτευσης. Να είναι έτοιμη να συμβιβαστεί στο όριο που έχει προκαθορίσει.⁶ Να συνδυάζει την τολμηρή πτήση με την ασφαλή προσγείωση. Η μηχανή δεν πρέπει ποτέ να είναι στο νεκρό, αλλά και το γκάζι δεν πρέπει να πατιέται στο μέγιστο των στροφών.

Διαφωνώ με εντυπωσιοθηρικές μεγαλοστομίες, όπως επανίδρυση του κράτους. Το κράτος υπάρχει και λειτουργεί. Με αδυναμίες και παθογένειες. Δεν χρειάζεται και δεν νοείται επανίδρυση. Απαιτείται αναίρεση των αδυναμιών και βελτίωση της λειτουργίας του.

⁶ Ο συμβιβασμός είναι λέξη παρεξηγημένη και ταυτίζεται με την υποχώρηση. Λάθος. Ο συμβιβασμός αναζητείται στο πλαίσιο κόστους-οφέλους. Π. χ. θεωρώ ότι βλάπτει το γεγονός ότι εδώ και πολλά χρόνια δεν προωθείται συμβιβαστική επίλυση του κυπριακού προβλήματος. Αντιθέτως δεν βλάπτει που δεν συμβιβάζομαστε στο θέμα της υφαλοκρηπίδας.

Τα λεγόμενα κόμματα εξουσίας οφείλουν να προετοιμάζονται για την άσκηση της κυβερνητικής εξουσίας, όποτε τους ανατεθεί, και της συμμετοχής στη διακυβέρνηση έτσι κι αλλιώς.

Τα πρακτικά συνεδρίασης των κυβερνητικών οργάνων προβλέπεται και είναι απόρρητα για τριάντα χρόνια. Πρόκειται για απαγόρευση πολύχρονη κατά την άποψή μου. Στον αιώνα της αμεσότητας της ενημέρωσης, της προσβασιμότητας στις πληροφορίες και της διαφάνειας, δεν κατανοώ την αυστηρότητα της απαγόρευσης. Τα γεγονότα καταγράφονται καθημερινά και εμπεδώνονται ως ιστορική αλήθεια αποδεδειγμένη, έστω και αν κάποιο πρακτικό κυβερνητικού οργάνου καταδεικνύει το αντίθετο. Στον επιτρεπόμενο χρόνο έρευνας των πρακτικών, η ιστορία θα έχει ήδη γραφτεί και διδαχτεί αλλιώς. Η άλλη αλήθεια, η αλήθεια των άλλων, θα παραμένει στο συρτάρι. Η πρότασή μου είναι : Δυνατότητα δημοσιοποίησης όταν πρόκειται να αποδειχτεί κάτι αντίθετο με προβαλλόμενο ιστορικής φύσεως ισχυρισμό και σμίκρυνση της προστασίας του απορρήτου σε είκοσι χρόνια.

Ο Γενικός Γραμματέας της Κυβέρνησης είναι βασικός βοηθός εκπληρώσεως για λογαριασμό του πρωθυπουργού και της κυβέρνησής του. Είναι υπεύθυνος για το δικαιοθετικό έργο της κυβέρνησης, της οποίας αποτελεί συνδετικό κρίκο με τη Βουλή και της οποίας τις εργασίες παρακολουθεί αδιάλειπτα. Συνεργάζεται με τον Πρόεδρο της Βουλής, το προεδρείο της Κ.Ο. της πλειοψηφίας και τους κοινοβουλευτικούς εκπροσώπους. Συζητά με τους βουλευτές. Υπάγεται απευθείας στον πρωθυπουργό και συμμετέχει στο κυβερνητικό επιτελείο.⁷

Στη δημόσια διοίκηση έχουν γίνει πολλές παρεμβάσεις. Προβάλλει όμως ακόμη ως κτίσμα διατηρητέο. Όποτε τίθεται το πρόβλημα όλοι απαιτούν: Αυξήσεις αποδοχών και προσλήψεις. Είναι όμως πανθομολογούμενο ότι σε πολλές κατηγορίες το προσωπικό πλεονάζει.

Νέες προσλήψεις λοιπόν με ιδιαίτερη φειδώ. Για τις επιτελικές θέσεις μόνο μέσα από τη Σχολή Δημόσιας Διοίκησης, η οποία αναβαθμιζόμενη στο πρότυπο της Σχολής Δικαστών να παράγει τα αυριανά στελέχη της Διοίκησης. Οι συνταξιοδοτούμενοι να

⁷ Στην οκταετία Σημίτη άσκησα τα καθήκοντα αυτά ως πρώτος διδάξας το ρόλο. Με αφοσίωση και σεβασμό στον πρωθυπουργό. Ενίοτε με συμβιβασμούς που δεν ακύρωναν βασικές αρχές και αξίες.

μην αντικαθίστανται παρά μόνο με μετάθεση επανακαταρτιζόμενων όπου πλεονάζουν.

Κατάργηση της φαυλότητας των συμβάσεων έργου στο δημόσιο τομέα, οι οποίες υπονομεύουν ή ακυρώνουν ευθέως τον ν. 2190/94. Ή υπαγωγή τους στις διαδικασίες του ΑΣΕΠ οπότε κανένα υπουργείο ή φορέας δεν θα ζητά πλέον σχετικές εγκρίσεις. Κατάργηση της μοριοδότησης των συμβασιούχων μέσω της εμπειρίας στους διαγωνισμούς προσλήψεων.⁸

Δημόσια διοίκηση για τους πολίτες και όχι για τους δημοσίους υπαλλήλους. Οι πολίτες είναι ταυτόχρονα εργοδότες και πελάτες της δημόσιας διοίκησης.

Ανέλιξη του προσωπικού με κριτήρια αμιγώς αξιοκρατικά, τη γνώση και την προσφορά έργου. Αποκατάσταση του σχήματος της πυραμίδας με λιγότερους βαθμοφόρους. Επιλογή γενικών διευθυντών από το προσωπικό ολόκληρης της δημόσιας διοίκησης και, γιατί όχι, και από την αγορά. Διαφοροποίηση αποδοχών ανάλογα με την παραγωγικότητα, την προσφορά, τα προσόντα, το αντικείμενο. Πλήρης αποκομματικοποίηση του διοικητικού μηχανισμού. Εκτεταμένη εφαρμογή της πληροφορικής. Βελτίωση του περιβάλλοντος εργασίας. Αμφίδρομος σεβασμός διοικούντων και διοικουμένων. Εξαφάνιση πελατειακών σχέσεων και αθέμιτων συναλλαγών. Αντικειμενικοποίηση διαδικασιών όπου αυτό είναι εφικτό. Πρόσβαση και διαφάνεια στις διαδικασίες. Επισήμανση των εστιών όπου δυνάμει ανθεί η διαφθορά και αναζήτηση πρακτικών μέτρων δυνάμει εξαφάνισης ή περιορισμού του φαινομένου.

Μικρότερο, λιγότερο κράτος, μείωση του δημοσιούπαλληλικού προσωπικού. Η δική μου απάντηση στο ερώτημα «περισσότερο ή λιγότερο κράτος» είναι απλή :

⁸ Μήπως πρέπει επί τέλους να γίνει απογραφή του προσωπικού του δημόσιου τομέα, κατά φορέα, κατά κατηγορίες, κατά σχέση εργασίας, κατά φύλο, κατά χρόνο υπηρεσίας, να δούμε τι έμψυχο υλικό διαθέτει η δημόσια διοίκηση και πώς μπορεί να αξιοποιηθεί, ώστε να μην υπάρχουν ημιαπασχολούμενοι ή διόλου απασχολούμενοι και απλά μισθοδοτούμενοι. Και να διαμορφωθεί επιτέλους και μία πολιτική για τις προσλήψεις ; Χρήσιμο θα ήταν, ιστορικά και κοινωνιολογικά, να μετρήσουμε πόσοι ενεργοί μόνιμοι υπάλληλοι του δημόσιου τομέα οφείλουν την πρόσληψή τους σε διαγωνισμό και όχι άλλως πως.

«καλύτερο κράτος». Η απάντηση φαίνεται διπλωματική ενώ δεν είναι. Προεκτείνοντας δηλώνω την πεποίθησή μου ότι για να είναι καλύτερο το κράτος πρέπει να είναι και μικρότερο. Η πυραμίδα διατηρεί το σχήμα της αλλά σε μικρότερες διαστάσεις. Αυτό περαιτέρω σημαίνει: κανένας εργαζόμενος στο δημόσιο χωρίς τις απαιτούμενες προδιαγραφές προσόντων, χωρίς αντικείμενο εργασίας που προσιδιάζει στα προσόντα αυτά, περιορισμός της παρουσίας του δημοσίου σε απολύτως αναγκαίους και αυστηρά οριοθετημένους τομείς, περιορισμός δραστηριότητας του μεγάλου αριθμού στελεχών που επιδιώκουν, καταλαμβάνουν και εναλλάσσονται σε δημόσια αξιώματα παντός βαθμού (από υπουργοί ως απλά μέλη δ.σ. φορέων), είτε με τη μεταβολή του κόμματος που κυβερνά είτε με τις αλλαγές υπουργών κατά τη διάρκεια των κυβερνητικών θητειών, δραστηριότητα περιορισμός του αριθμού αντινομάρχων και αντιδημάρχων, κατάργηση των θέσεων Γ.Γ. σε δήμους και νομαρχίες.

Μείωση του αριθμού των υπουργείων σε δέκα τρία περίπου ισοδύναμα επιτελικά όργανα, με αποκεντρωμένες τις εκτελεστικές αρμοδιότητες. Ένας και μοναδικός γενικός γραμματέας σε κάθε υπουργείο.⁹ Ο οποίος συμπληρώνει την ομάδα της πολιτικής ηγεσίας. Διαθέτει τεχνογνωσία του χώρου και πολιτική αίσθηση. Δεν είναι επικεφαλής των υπηρεσιών του υπουργείου ως τροχονόμος. Επικεφαλής είναι οι γενικοί διευθυντές. Διαφωνώ που οιοσδήποτε μπορεί να ηγηθεί σε οποιοδήποτε υπουργείο, έστω και άσχετος με το αντικείμενό του, αρκεί να είναι ψηλά στην επετηρίδα του κόμματος ή στους σταυρούς προτίμησης, ως τεκμήριο καταλληλότητας. Επίσης, δεν αντιλαμβάνομαι τον προσδιορισμό «εθνικής» στην ονομασία κάποιων υπουργείων {Άμυνας, Παιδείας}, ως τα λοιπά να μην είναι εθνικά.

Κατάργηση όλων των ειδικών γραμματειών και των αυτοτελών γενικών γραμματειών, που μπορεί να συγκροτηθούν σε γενικές διευθύνσεις.

Δραστηκή σμίκρυνση όχι μόνο της δημόσιας διοίκησης, αλλά και των διαστάσεων ολόκληρης της πυραμίδας της κρατικής και αυτοδιοικητικής δομής. Αυτό

⁹ Προτείνω τα δέκα τρία υπουργεία να είναι : Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών και Δημόσιας Διοίκησης (σε αυτό υπάγονται τα Αρχηγεία Αστυνομίας, Πυροσβεστικού Σώματος και Λιμενικού καθώς και η ΕΥΠ), Εξωτερικών, Άμυνας, Ανάπτυξης, Παιδείας, ΥΠΕΧΩΔΕ, Απασχόλησης και Ασφάλισης, Υγείας και Πρόνοιας, Γεωργίας, Μεταφορών (σε αυτό υπάγεται και η εμπορική ναυτιλία), Δικαιοσύνης και Πολιτισμού.

Από ένας υφυπουργός στα πρώτα δέκα υπουργεία και ένας στον πρωθυπουργό ως κυβερνητικός εκπρόσωπος.

Σύνολο μελών κυβέρνησης είκοσι τέσσερα.

συντελέστηκε ήδη στη βάση της πυραμίδας, που είναι οι δήμοι και οι κοινότητες με το σχέδιο «Καποδίστριας». Όμως, ωρίμασαν οι συνθήκες για διεύρυνση του σχεδίου ώστε οι δήμοι να είναι λιγότεροι από τετρακόσιοι. Δεύτερος και τελευταίως βαθμός αυτοδιοίκησης μονοψήφιος αριθμός περιφερειών με αιρετό περιφερειάρχη. Κατάργηση των τριών υπερνομαρχιών, των πενήντα τεσσάρων νομαρχιών και των δέκα εννέα επαρχιών. Οι ρυθμίσεις αυτές οδηγούν σε αποκατάσταση της ορθολογικής πυραμιδοειδούς μορφής της Διοίκησης.¹⁰

Ενιαία ιδιοκτησία του δημοσίου στα περιουσιακά του στοιχεία αντί της διασποράς σε διάφορα υπουργεία και φορείς.

Ενιαία διοικητική υποστήριξη όλων των μονάδων του δημοσίου. Συγκέντρωση παροχής ίδιων υπηρεσιών σε ένα υπουργείο. Όλες οι υπηρεσίες υγείας στο υπουργείο Υγείας (σήμερα διαχέονται σε επτά υπουργεία !). Όλες οι υπηρεσίες κοινωνικής

¹⁰ Από τη Βούλα όπου κατοικώ ως τη Βουλή διανύω μία απόσταση είκοσι χιλιομέτρων περίπου. Αν τη διανύσω μέσω παραλιακής και Λεωφόρου Συγγρού διέρχομαι από περιοχές οκτώ δήμων. Αν τη διανύσω μέσω της Λεωφόρου Βουλιαγμένης διέρχομαι πάλι από περιοχές οκτώ δήμων, οι πέντε των οποίων είναι διαφορετικοί από τους πρώτους οκτώ.

Ο δήμος Αθηναίων έχει πληθυσμό μεγαλύτερο από την όγδοη σε πληθυσμό περιφέρεια της Ελλάδας. Η περιφέρεια των Ιονίων Νήσων, αν ήταν δήμος, θα ήταν τρίτος σε πληθυσμό μετά τους δήμους Αθηναίων και Θεσσαλονίκης. Ο τελευταίος σε πληθυσμό νομός της χώρας, έχει πληθυσμό που τον κατατάσσει μετά τον 41^ο δήμο της χώρας.

Έχουμε οκτώ δήμους με πληθυσμό πάνω από εκατό χιλιάδες. Έχουμε 542 δήμους, δηλ. περισσότερους από τους μισούς, με πληθυσμό κάτω από 5.000.

Ο πρώτος σε έκταση δήμος έχει έκταση χιλίες φορές μεγαλύτερη από τον μικρότερο δήμο. Πάνω από διακόσιοι δήμοι έχουν έκταση μεγαλύτερη από αρκετούς νομούς.

Τα χαρακτηριστικά στοιχεία που προανέφερα καταδεικνύουν την ακραία ανορθολογικότητα της διοικητικής δομής και διάρθρωσης της χώρας. Και σκεφθείτε ότι μεσολάβησε το 1997 η γενναία και τολμηρή αναδιάταξη με το σχέδιο Καποδίστριας, με το οποίο συμμαζεύτηκαν οι δήμοι και οι κοινότητες σε αναλογία ένας νέος σε έξι παλαιούς.

Είναι, λοιπόν, πρόδηλο και πανθομολογούμενο ότι ο αριθμός των δήμων και νομαρχιών στην Ελλάδα είναι μεγάλος, αναντίστοιχος και δυσανάλογος με τον πληθυσμό και τις διαστάσεις της χώρας μας, όσο και αν ληφθούν υπόψη οι γεωγραφικές ιδιαιτερότητες.

Στον ίδιο προβληματισμό υπάγεται η αμφισβήτηση της ανάγκης αυτόνομης ύπαρξης πολλών δήμων οι οποίοι από μακρού έπαυσαν να είναι αυτόνομοι οικιστικοί ιστοί σε ικανή απόσταση από άλλους. Είναι απλά άθροισμα οικοδομικών τετραγώνων σε πλήρη σύνθεση γύρω – γύρω με άλλους απολύτως όμορους δήμους και χωρίς κανένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό γνώρισμα, ούτε καν ιστορικό.

Κάθε καθυστέρηση στην υιοθέτηση, θεσμοθέτηση και υλοποίηση ενός νέου διοικητικού χάρτη της χώρας στον 21^ο αιώνα και στο πλαίσιο της Ε.Ε. βλάπτει, γιατί στο μεταξύ εδραιώνονται εξουσίες στους σημερινούς δήμους, κοινότητες και νομαρχίες και οι αντιστάσεις στο μέλλον θα πληθαίνουν, για λόγους αμιγώς ιδιοτελείς. Τον Οκτώβριο 2006 είχαμε δημοτικές και νομαρχιακές εκλογές, όπου οι υποψήφιοι ξεπέρασαν τις 200.000.

Υποστηρίζω ένα μοντέλο το οποίο αφενός θα εντάσσεται λειτουργικά και ορθολογικά στο ευρύτερο πλαίσιο της συγκρότησης της Ε.Ε. και αφετέρου θα συμβάλλει στην ανάπτυξη του τόπου και στην εξυπηρέτηση του πολίτη. Χρειαζόμαστε ένα σχέδιο διοικητικής σύγκλισης με τη διοικητική διάρθρωση της αυριανής Ευρώπης, ένα σχέδιο ολοκληρωμένο, που θα απαντά σε ερωτήματα συγκεκριμένα.

ασφάλισης στο υπουργείο Απασχόλησης. Όλες οι υπηρεσίες ασφάλειας και τάξης στο υπουργείο Εσωτερικών. Όλες οι διάσπαρτες εκτυπωτικές μονάδες του δημοσίου στο Εθνικό Τυπογραφείο.

Επιτελική οργάνωση των κεντρικών υπηρεσιών, διοικητική αποκέντρωση, κατάργηση περιττών υπηρεσιών («ψυγεία»), ορθολογική εκτίμηση των υπηρεσιακών αναγκών.

Δραστικός περιορισμός των νομικών προσώπων που λειτουργούν δορυφορικά της πυραμίδας και έχουν συσταθεί ή συνιστώνται για δράσεις που αντιστοιχούν σε υπηρεσίες ή επιτροπές.

Σύσταση Ανεξαρτήτων Αρχών με ιδιαίτερη φειδώ. Ήδη έχουν συσταθεί περισσότερες των απαιτούμενων ως πανάκεια επίλυσης προβλημάτων.

Ασυμβίβαστο της ιδιότητας μέλους υψηλόβαθμων κομματικών οργάνων με κυβερνητικά ή άλλα δημόσια αξιώματα.

Διαχωρισμός εκτελεστικής και νομοθετικής εξουσίας. Επικουρικά, η κυβέρνηση – γιατί όχι – να αποτελείται από – ή και από – εξωκοινοβουλευτικούς υπουργούς. Η δεξαμενή άντλησης κυβερνητικών στελεχών να διευρυνθεί. Να επιλέγονται προσωπικότητες που συνδυάζουν το οξύμένο πολιτικό αισθητήριο και την επάρκεια ειδικών γνώσεων με την απουσία πελατειακών εξαρτήσεων.¹¹

¹¹ Στη φάση της συζήτησης προτάσεων αναθεώρησης του Σ. στην προτείνουσα Βουλή συντάξα την ακόλουθη πρόταση :

«Πρόταση αναθεώρησης του άρθρου 81 του Σ.

Εισηγητική έκθεση

Σύμφωνα με πάγια πρακτική, σχεδόν ένας στους τρεις βουλευτές της εκάστοτε συμπολίτευσης (δηλ. σχεδόν ένας στους έξι βουλευτές συνολικά) είναι ταυτόχρονα και μέλος (υπουργός ή υφυπουργός) της κυβέρνησης.

Η σύμπτωση στα ίδια πρόσωπα των ιδιοτήτων φορέων άσκησης νομοθετικής και εκτελεστικής εξουσίας, προτείνοντας και έχοντας ταυτόχρονα ψήφο επί της πρότασής του, ελέγχοντας και ελεγχόμενου, θίγει τον πυρήνα του πολιτεύματος που είναι η διάκριση των εξουσιών.

Ο κοινός νομοθέτης ρυθμίζει το τεχνικό πρόβλημα της αναπλήρωσης βουλευτών που διορίζονται υπουργοί ή υφυπουργοί.

Πρόταση

Προτείνεται η αναθεώρηση του άρθρου 81 του Σ. με την προσθήκη διάταξης ως εξής:

«Η ιδιότητα μέλους της κυβέρνησης (Π/Θ, αντιπρόεδρος κυβέρνησης, υπουργός, αναπληρωτής υπουργός, υφυπουργός) είναι ασυμβίβαστη με την ιδιότητα του βουλευτή. Νόμος ρυθμίζει τα της αναπλήρωσης βουλευτή που διορίζεται μέλος της κυβέρνησης».

Πρόσβαση στα βιογραφικά των αξιωματούχων όλων των επιπέδων. Για να προβάλει αντιρρήσεις όποιος γνωρίζει κωλύματα ή άλλα δυσμενή στοιχεία.

Θέσπιση άκρως απεικονιστικού πίνακα «τι έχεις και από πού το έχεις». Δημοσιοποίηση όχι μόνο για τους πολιτικούς, αλλά και για άλλους, όπως για εκδότες και δημοσιογράφους. Αναρωτιέμαι πώς μπορούν και κυκλοφορούν τόσες εφημερίδες που οικονομικά δεν επιβιώνουν. Βέβαια καθένας είναι ελεύθερος να χρηματοδοτεί τις ζημιές του. Ας γνωρίζουμε όμως πόθεν έσχε τη δυνατότητα αυτή.

Εξορθολογισμός του χάρτη των εκλογικών περιφερειών της χώρας σε μονοψήφιες ολιγοεδρικές, χωρίς μονοεδρικές ή εκτρωματικές πολυεδρικές. Είτε πολλές μονοεδρικές, όπως στη Μεγάλη Βρετανία, είτε – καλύτερα – πολλές μονοεδρικές και λίστα, όπως στη Γερμανία. Με όλα τα παραπάνω θα αποφεύγεται εκτός των άλλων η εξάρτηση και η διαπλοκή και θα επιτραπεί η είσοδος στον πολιτικό στίβο περισσότερων υγιών δυνάμεων που σήμερα ασφυκτούν.

Αναπροσδιορισμός του ρόλου των κομμάτων και των βουλευτών. Είναι κοινός τόπος ότι χρειαζόμαστε κόμματα παραγωγής ιδεολογίας και όχι μηχανισμούς εξουσίας, όπως ισχύει λόγω της οργάνωσης και λειτουργίας της κοινωνίας μας. Κόμματα ανοιχτών θυρών και μυαλών, με αντιστοίχιση στην κοινωνία και όχι κόμματα στεγανά και περιθωριακά. Βουλευτές με υψηλές προδιαγραφές και όχι μεσολαβητές αιτημάτων πολιτών. Βουλευτές διακόσιους το πολύ. Βουλευτές αντιπροσώπους του έθνους και όχι μόνο εκλογικής περιφέρειας ή χώρου δουλειάς.

Διαφορετικός τρόπος δικαιοθέτησης, δηλ. παραγωγής νόμων και άλλων κανονιστικών πράξεων.

Την πρόταση υπέγραψαν λιγότεροι από τριάντα βουλευτές. Είναι εμφανής η επιφυλακτικότητα με την οποία αντιμετωπίστηκε η πρόταση αυτή. Σε κάποιους δημιουργήθηκε η εσφαλμένη εντύπωση ότι έτσι όλοι οι υπουργοί και υφυπουργοί θα είναι εξωκοινοβουλευτικοί, κάτι που δεν απαγορεύεται σήμερα. Άλλοι αναρωτήθηκαν πώς θα επανέρχονται στη Βουλή όταν παύονται από τα υπουργικά καθήκοντα. Εύλογοι προβληματισμοί που δεν δόθηκε η ευκαιρία να αναπτυχθούν – αλλά και απαντηθούν – σε συζήτηση στη Βουλή και εκτός αυτής.

Διεξαγωγή βουλευτικών εκλογών κάθε τέσσερα χρόνια.¹²

Ποινική ευθύνη υπουργών χωρίς προνομιακή μεταχείριση σε σχέση με την παραγραφή και τον φυσικό δικαστή. Η Βουλή δεν είναι ειδικό ανακριτικό γραφείο και μάλιστα χωρίς εξειδικευμένη στελέχωση γι αυτό το έργο και κρίνει με πολιτικά-κομματικά κριτήρια.

Αναθεώρηση του Συντάγματος σε σχέση με την ίδια την αναθεωρητική διαδικασία {άρθρο 110 παρ. 2 έως 5 Σ.}. Πρόβλεψη δυνατότητας αναθεώρησης σε μία βουλευτική περίοδο και ασχέτως παρέλευσης πενταετίας από την προηγούμενη

¹² Για το θέμα {πηγή μου σχετικό άρθρο του Αλέκου Παπαδόπουλου} συνέταξα την ακόλουθη πρόταση στη διαδικασία αναθεώρησης του Σ.

«Πρόταση αναθεώρησης του άρθρου 41 παρ. 2

Εισηγητική έκθεση

Κατά το άρθρο 53 παρ. 1 του Σ. «οι βουλευτές εκλέγονται για τέσσερα συνεχή έτη που αρχίζουν από την ημέρα των γενικών εκλογών».

Ωστόσο, πάντοτε μετά τη διάνυση της πρώτης διετίας, αρχίζει η φιλολογία και φημολογία για το χρόνο διεξαγωγής πρόωρων πάντοτε εκλογών. Η τετραετία σπανίως εξαντλείται. Η όποια κυβέρνηση ουσιαστικά μπορεί να προκαλέσει τη διάλυση της Βουλής οποτεδήποτε και κατά το συμφέρον της, επικαλούμενη την ανάγκη αντιμετώπισης εθνικού θέματος εξαιρετικής σημασίας από κυβέρνηση με ανανεωμένη εντολή, όπως προβλέπει η παρ. 2 του άρθρου 41 του Σ.

Κατά κανόνα διεξάγονται πρόωρες εκλογές με την προσχηματική επίκληση κάποιου θέματος ως δήθεν εμπόδιος στην πρόβλεψη της διάταξης αυτής.

Η παρεχόμενη δυνατότητα στην εφαρμογή της ευτελίζει τους θεσμούς και το πολίτευμα, προκαλεί αβεβαιότητα και ανασφάλεια μακράς διάρκειας, υπονομεύει την οικονομία και τη σταθερότητα, παρέχει πλεονέκτημα κινήσεων στην κάθε κυβερνητική πλειοψηφία. Η πολιτική γίνεται παίγνιο εν ου παικτοίς.

Για την ανάρτηση αυτού του φαινομένου, είναι σκόπιμη η παροχή δυνατότητας στην πλειοψηφία για πρόωρη διάλυση της Βουλής, υπό τον όρο ότι η επόμενη Βουλή θα έχει διάρκεια ως το τέλος της θητείας της πρόωρα διαλυθείσας. Η ρύθμιση αυτή θα αποτελέσει αντίβαρο στις μικροκομματικές σκοπιμότητες. Ίδια ρύθμιση ισχύει στο Σουηδικό Σύνταγμα.

Πρόταση

Προτείνεται η αναθεώρηση της παρ. 2 του άρθρου 41, ώστε η Βουλή που προκύπτει μετά πρόωρες εκλογές να έχει διάρκεια όση το υπόλοιπο της θητείας της πρόωρα διαλυθείσας Βουλής».

Η πρόταση αυτή, που προήλθε από σχετικό άρθρο του Αλέκου Παπαδόπουλου, συγκέντρωσε σαράντα υπογραφές πριν τη συνεδρίαση της 31^{ης}-1-2007 (τελευταία της Επιτροπής), οπότε συζητήθηκαν οι προτάσεις που είχαν συγκεντρώσει πενήντα υπογραφές. Εκτιμώ ότι αν υπήρχε λίγος χρόνος ακόμη θα συλλέγονταν οι υπολειπόμενες δέκα υπογραφές. Στενοχωρούμαι που δεν κατέστη εφικτή η συζήτηση της πρότασης στην Επιτροπή. Θα προκαλούσε συζήτηση και εκτός των τειχών του κοινοβουλίου. Θα ακούγονταν επιχειρήματα υπέρ και κατά. Και ίσως αποτρεπόταν η προκήρυξη πρόωρων εκλογών στις 16-8-2007, με βάση προφανώς αβάσιμη και εκτός θεσμικού πλαισίου δικαιολογία και με αποκλειστικό γνώμονα το μικροκομματικό συμφέρον. Αποδοχή της πρότασης θα επέφερε αλλαγή και στην πολιτική μας κουλτούρα.

Στη Σουηδία, όπου ισχύει σχετική συνταγματική διάταξη από τις αρχές του 20ού αιώνα, πρόωρες εκλογές διεξήχθησαν μόνο μία φορά, το 1958, με αφορμή την εθνική σύνταξη.

Επαίοντες συνάδελφοι που αρνήθηκαν την υπογραφή της πρότασης προέβλεπαν το επιχείρημα ότι οι πολιτικές εξελίξεις δεν πρέπει να παρεμποδίζονται θεσμικά.

αναθεώρηση με αυξημένη πλειοψηφία 4/5 ή 3/5 του όλου αριθμού των βουλευτών. Δυνατότητα στην απλή πλειοψηφία να ζητήσει τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος με βάση συγκεκριμένο περιεχόμενο της υπό αναθεώρηση διάταξης.

Πάγιοι κανόνες ρύθμισης χρεών προς το δημόσιο και τους ασφαλιστικούς οργανισμούς. Νομοθετικές ρυθμίσεις χρεών μόνο σε ακραίες περιπτώσεις.

Πάγιοι κανόνες κατ' οικονομίαν εξαίρεσης αυθαίρετων κατασκευών από την κατεδάφιση. Απαράδεκτες οι γενικευμένες νομιμοποιήσεις αυθαιρέτων ακόμη και με τη μεθόδευση της γενικευμένης εξαίρεσης από την κατεδάφιση.

Χωρισμός εκκλησίας και κράτους.¹³

¹³ Στην Ελλάδα η ορθόδοξη εκκλησία επικρατεί κατά κράτος. Ωστόσο η ίδια η εκκλησία διακρίνεται για την ανασφάλεια και τη φοβικότητά της, φαντάζομαι όχι για την αυθεντία των δογμάτων της, αλλά για τη διάρκεια και το εύρος της κυριαρχίας της. Γι' αυτό και η επβεβαίωση του «κράτους» της στο Σ. Η ορθόδοξη πίστη είναι επικρατούσα θρησκεία στην Ελλάδα. Η δεσπόζουσα θέση της στις καρδιές των περισσότερων Ελλήνων περιβάλλεται τα μανδύα ενός οιονεί πολιτειακού θεσμού, ο οποίος υποκαθιστά την εθελοντική συμμετοχή σε μια κοινότητα πιστών ιδίου δόγματος. Έτσι θεωράζεται και προστατεύεται θεσμικά απέναντι στον ανταγωνισμό άλλων θρησκειών και δογμάτων. Δίνει μάχη, όχι ή όχι μόνο για την ορθοδοξία αλλά και για τη διατήρηση και διεύρυνση των κεκτημένων.

Έτι περαιτέρω, η εκκλησία μας θεωρεί ότι δικαιούται και νομιμοποιείται να παρεμβαίνει στις πολιτικές των κυβερνήσεων ως εκφραστής του έθνους, καταχρώμενη της δεσπόζουσας θέσης της.

Ολίγα κρωγαλέα παραδείγματα: Η σύγκρουση για τις ταυτότητες, θεσμική και διδακτική, διόλου πεισματική. Ή, οι κατά καιρούς πολεμοχαρείς κρωγές, όπου βέβαια αγνοείται ότι και οι αντίπαλοι θα μάχονται υπέρ του δικού τους Θεού και τελικά τη νίκη δεν θα τη δώσει κάποιος Θεός, αλλά η υπέρτερη ισχύς των όπλων. Ή, ο χαρακτηρισμός «άθεος ευρωλιγούρης» για τον τέως Πρωθυπουργό της χώρας και «διοκλητιανούς» για όσους θεωρούν αναγκαίο το χωρισμό κράτους και εκκλησίας. Και βέβαια, δεν γνωρίζω με ποιο δικαίωμα ιεράρχης θεωρεί αμάρτημα την ομοφυλοφιλία. Δεν έχω κανένα πρόβλημα με την εκκλησία που προσπαθεί να διαδώσει την Αγία Γραφή, να παρηγορήσει, να φιλανθρωπίσει. Έχω όμως μεγάλο πρόβλημα με την ανάμειξη της εκκλησίας στα κοσμικά.

Δεν υποστηρίζω άθεη πολιτεία, αλλά πολιτεία στους κόλπους της οποίας μπορεί να αναπτύσσεται η θρησκευτική συνείδηση ανεξίτηλα. Υποστηρίζοντας τα παραπάνω, υπερασπίζομαι τα αυτονόητα, χωρίς διχαστική στοίχιση.

Οι Απόστολοι, αγωνίστηκαν για την εξάπλωση της πίστης και όχι για τη δημιουργία νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, επιχορηγούμενων από το κράτος.

Ανήκω στην κατηγορία των πολιτών που πιστεύουν, αλλά ερευνούν και παρακολουθώ τις εξελίξεις στην επιστημονική αναζήτηση της πηγής της ζωής. Ξέρετε, υπάρχει μεγάλη πιθανότητα σε μετρήσιμο χρόνο η επιστήμη να αποδείξει προέλευση της ζωής διαφορετική εκείνης την ιερών κειμένων. Αυτό δεν θα αναιρέσει την πίστη στο Θεό, που πάντοτε θα είναι η αρχή της αρχής, η πηγή της πηγής και αυτό, γιατί «είναι ψυχολογικά δύσκολο να αντεπεξέλθουμε στην ζωή χωρίς την δικαιολογία και την ελπίδα που μας παρέχει η θρησκεία», όπως γράφει ο Ουμπέρτο Έκο.

Άνοιγμα όλων των κλειστών επαγγελμάτων και κατάργηση συντεχνιακών προνομίων.

Διαρκής μεταρρύθμιση στην παιδεία, χωρίς μεγαλοστομίες. Ως προς το περιεχόμενο και τις κατευθύνσεις των σπουδών. Ως προς την αξιολόγηση των καθηγητών. Είναι αδιανόητη η εξέλιξη σε ανώτερες βαθμίδες απλά και συνήθως με τη διάνυση κάποιου χρόνου, χωρίς ενδιάμεση σημαντική παραγωγή επιστημονικού και διδακτικού έργου. Διαγωνιστικές διαδικασίες με υποψηφίους και κριτές και εκτός συστήματος. Συγκέντρωση πανεπιστημιακών μονάδων αντί της γεωγραφικής διασποράς στο βωμό της επιτόπιας ανάπτυξης. Υγιής άμιλλα μεταξύ πανεπιστημιακών κοινοτήτων.¹⁴

¹⁴ Πολλές από τις ιδέες που αναφέρονται επιγραμματικά στο κεφάλαιο αυτό αναπτύχθηκαν ως δεύτερο μέρος σε ομιλία μου σε εκδήλωση του ΟΠΕΚ στην Αθήνα στις 7-5- 2003. Συντονιστής ήταν ο Γιάννης Πρετεντέρης και συνομιλητές οι υπουργοί Χριστοδουλάκης και Χρυσοχοϊδής. Η προσέλευση πολιτών ήταν μαζική. Το πρώτο μέρος αφορούσε στην τεχνογνωσία των μεταρρυθμίσεων. Η ομιλία έτυχε ευμενέστατης αποδοχής. Το δεύτερο όμως μέρος προκάλεσε τη μήνι ευάριθμων υψηλόβαθμων στελεχών και δημοσιογράφων προσκεimenων σε αυτά που ίσως είδαν εαυτούς να φωτογραφίζονται στην ομιλία. Μέχρι που κάποιος έγραψε ότι θα έπρεπε ο Σημίτης να με απομακρύνει από τη θέση μου, για να αποδείξει έτσι ότι δεν με έβαλε ο ίδιος να εκφωνήσω τέτοιες απόψεις. Εξομολογούμαι ότι με την ομιλία μου εκείνη εξέφρασα τη βαθιά μου πικρία για τη συμπεριφορά και στάση παραγόντων του δημόσιου βίου, οι οποίοι έστησαν αναχώματα στην προσπάθεια εκσυγχρονισμού της κοινωνίας και της χώρας.